

VERKONDIGING op 29 januari 2017, de vierde zondag door het jaar, in de Kerk van Onze Lieve Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans te Amsterdam

door pastor Pierre Valkering

Gelezen: uit het boek van de profeet Sefanja (2,3; 3, 12-13), Psalm 146, de eerste brief van de heilige apostel Paulus aan de christenen van Korinthe (1, 26-31) en uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Mattheüs (5, 1-12a).

De grootste rijkdommen van onze kerk, dierbare gasten en parochianen, zijn ongetwijfeld de heiligen. Dat zijn: vrouwen en mannen in alle eeuwen die op een authentieke, overtuigende wijze gelovige mensen zijn geweest, mensen die er echt voor gingen voor dat geloof en die er alles voor over hebben gehad. Van de martelaren onder de heiligen geldt zelfs dat ze het er niet levend van af hebben gebracht. Ze stónden ergens voor. En dat hebben ze met hun bloed moeten bekopen.

Voor wie zich in hun levens verdiept, kunnen zij echt gaan leven en gaan spreken, ook al zijn zij gestorven. Bepaalde heiligen kunnen zo echt met je méé gaan leven. Ze gaan deel uitmaken van 'je systeem' en in allerlei omstandigheden kunnen ze een voorbeeld voor je zijn, mede richting geven aan je leven en een bron van kracht en van troost voor je zijn.

Voor mij is de heilige Johannes Chrysostomus zo iemand. Hij is één van de vier Griekse kerkvaders, zoals er ook vier Latijnse zijn, van wie de kerkvader Augustinus de bekendste is. Johannes, geboren rond het midden van de vierde eeuw, was een ascetische figuur en een geweldige predikant. Zijn eretitel 'Chrysostomus' betekent 'mond van goud'. Hij werd bisschop van Constantinopel, de keizersstad aan de Bosporus. Hij schroomde niet om gevoelige onderwerpen aan de orde te stellen, zoals: losheid van zeden, luiheid van priesters en laksheid van bestuurders. Daar maak je niet per se vrienden mee natuurlijk. Keizerin Eudoxia kon zijn bloed wel drinken. Vier jaar na zijn aantreden wist men een groep bisschoppen zo ver te krijgen om te verklaren dat hij was afgezet. Johannes Chrysostomus moest in ballingschap gaan. Hij werd gedwongen tot slopende dagmarsen richting de Zwarte Zee. Ziet u hem lopen, dierbare gasten en parochianen: deze bisschop... ? Hij bezweek er aan, de arme man. Hij was nog maar begin vijftig.

Onze eigen Titus Brandsma was ook zo iemand. Hij was een Friese boerenzoon. In mijn eerste jaren in de Vredesparochie kwam daar dagelijks een oude dame, mevrouw Siemensma, óók een Friezin. In de buurt werd ze wel 'rondje-om-de-kerk' genoemd, want inderdaad: voortdurend cirkelde ze er als het ware omheen, om het heilig geheim dat door het kerkgebouw wordt gysymboliseerd en omvat.

"Wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren, om de wijzen te beschamen; wat voor de wereld zwak is, heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen, wat voor de wereld van geringe afkomst is en onbeduidend, heeft God uitverkoren; wat niets is om teniet te doen wat iets is" zo hoorden wij vandaag in onze tweede lezing uit Paulus' eerste Korinthenbrief. En zo iemand was die mevrouw Siemensma wel. Zij was een doodsimpele ziel. Maar ook: een mens zonder bedrog. Ze was een beetje van de wereld. Maar misschien was ze ook wel verslonden in God. Ze was een beetje de kluts kwijt, maar ze had ook haar heldere momenten. Toen ik een keer op de jaarlijkse gedenkdag van Titus Brandsma over hem sprák en in dat verband in de dagkapel rechtstreeks háár aansprak als afkomstig uit dezelfde provincie, toen zei ze: "Ik heb z'n sokken nog gewassen...".

Indrukwekkend was dat. De rillingen liepen mij over de rug. Titus Brandsma: kloosterling, karmeliet, priester. Hij werd professor in de wijsbegeerte en in 'de geschiedenis van de vroomheid' aan de pas opgerichte universiteit van Nijmegen. En hij was ook journalist. Hij verzette zich tegen het opkomend nazisme, kwam op voor de joden, en bleef dat doen, ook toen de nazi's aan de macht kwamen. Hij werd opgepakt, kwam in Dachau terecht, moest

zich afbeulen op een akker en op 26 juli 1942 gaf een kamparts hem een spuitje. Hij was eenenzestig jaar oud.

Tenslotte, kort, nog éénmaal: pater Frans van der Lugt, zoon van deze parochie, jezuïet, het hart verpand aan Syrië. Zijn klooster in Homs was een oase van ontmoeting en vriendschap voor mensen van verschillend geloof. Hij verliet de mensen en de plek niet toen de stad werd belegerd, ook niet toen de honger door de straten gierde. Op 7 april 2014 schoot iemand hem een kogel door het hoofd. Hij was zesenzeventig jaar oud.

Johannes Chrysostomus, Titus Brandsma, Frans van der Lugt: drie mannen van geloof, drie mannen die ergens voor stonden, drie mannen die zich niet lieten intimideren, drie martelaren die blijven spreken, net als mevrouw Siemensma trouwens, ook al zijn zij gestorven.

De vraag, veelgeliefden, die natuurlijk onontkoombaar op je afkomt als je stilstaat bij de levens van zulke heilige mensen, dat is de vraag: En waar sta jij voor, ook als het moeilijk wordt? Waarvoor en voor wie kom jij op, juist als christen? - áls jij jezelf tenminste zo wenst en durft te noemen, áls jij tenminste jezelf *for better and for worse* gecommitéerd hebt aan de man uit Nazareth...

Het woord 'recht' loopt als een rode draad door de lezingen van deze zondag. Doe ik recht? En doe jij recht? Dat zijn de vragen die ons gesteld worden.

"Zoekt de gerechtigheid", zo klonk het in de eerste lezing uit het boek van de profeet Sefanja. De enige mensen die het redden, zo stelt hij van Godswege, dat zijn de mensen die "geen onwaarheid meer doen en geen onwaarheid meer spreken, in hun mond is geen tong die bedriegt." Zulke mensen redden het, bij en voor God, de anderen vallen af.

"De Heer verschaft recht" en "bemint de rechtvaardigen" zo klonk het in de 146ste psalm die wij baden.

En in de eerste Korinthenbrief schreef Paulus over "Christus Jezus, die van Godswege heel onze (...) gerechtigheid is geworden" - en onze wijsheid, heiliging en verlossing. In Hem, in Jezus, is het allemaal te vinden. Hij was, Hij is 'de gerechte'. Wil jij het ook zijn, kijk dan naar Hem, doe als Hij, laat Hij de bron zijn waaruit jij put.

In het evangelie hoorden wij de beroemde zogenaamde 'zaligsprekingen'. Jezus sprak ze uit op een berg, precies zoals Mozes ooit op een berg de wet van God ontving. De laatste van die zaligsprekingen begint met: "Zalig die vervolgd worden om de gerechtigheid..."

Dit en wat volgt wordt door de *Bijbel in gewone taal* als volgt vertaald:

"Het echte geluk is voor mensen die lijden omdat ze doen wat God wil. Want voor hen is de nieuwe wereld van God. Het echte geluk is voor jullie. Jullie zullen het moeilijk hebben omdat je bij mij hoort. Misschien schelden de mensen je uit, of willen ze je gevangen nemen. Misschien vertellen ze allerlei leugens over je. Als dat gebeurt, moet je blij zijn en vrolijk. Want jullie krijgen een grote beloning in de hemel. De profeten van vroeger werden net zo slecht behandeld als jullie nu."

Tja...

Oef!

Laten wij ons geen illusies maken veelgeliefden. Wie haar of zijn bestaan met dat van Jezus verbindt, met hem of haar kan dan gemakkelijk gebeuren wát met Jezus is gebeurd. Kijk maar naar Johannes Chrysostomus, Titus Brandsma en Frans van der Lugt. Winnen in onze wereld, dat doen steeds weer degenen die bereid zijn om daarvoor eventueel alles uit de kast te halen: allerlei machts- en drukmiddelen, oneerlijke methodes en geweld, verbaal en

ook fysiek als het moet. Degenen die daarvoor passen, zij die het kwade spel niet mee willen spelen, die delven het onderspit - in deze wereld.

Maar gelukkig, veelgeliefden, is er ook nog een andere wereld, een wijder perspectief, dat van de hemel, de wereld waarin alleen God regeert zoals wij Hem in Jezus hebben leren kennen. Het echte geluk, zoals de *Bijbel in gewone taal* vertaalt, is alleen daar, in die andere wereld te vinden. En wáár is die andere wereld veelgeliefden? Ik denk: het is déze wereld ánders, het is deze wereld bezien in en vanuit het licht dat God, dat Jezus er op werpt. En die wereld kan zonder lijden niet betreden worden, lijden dat aanvaard, omarmd en bemind zelfs wordt, omdat je kunt geloven en ervaren dat het ook ergens goed voor is.

Sinds enkele weken bezoek ik een dame, ergens in de zestig denk ik, die ongeneeslijk ziek is. Ze is bezig met het laatste stukje van haar aardse levensreis. Voor haar ramen strooit iemand af en toe wat brood voor de vogels. Daar geniet ze van: om naar de vogels te kijken. Ze begint ze al te herkennen. Eén winterkoninkje is altijd alleen. Daar maakt ze zich wat zorgen over. En ze herkent zichzelf er in. Afgelopen week is ze met de wensambulance in het Amsterdamse Bos geweest, ook in de geitenboerderij. Ze was er verwend. Iedereen was zo aardig geweest. Betaald hoefde er niet te worden. Het was 'van het huis'. De dagen erna heeft ze het wel moeten bezuren. Ze had veel pijn. Men begint dan al gauw over morfine. Want: je hoeft geen pijn te hebben. "Maar ja", zei ze, "dan dan ben je ook meteen wel 'van de wereld'. Je wordt verdoofd, maar je bent er ook eigenlijk al niet meer" - terwijl zij nog zo graag ziet, en vóelt. En een zekere mate van pijn, zolang die nog enigzins te dragen valt, heeft ze daar wel voor over.

Wat voor ons hét grote geneesmiddel is had ik bij mij. Ik steek een kaarsje aan. Ik open dit drieliukje met daarin een crucifix. We bidden. Ik lees voor uit het evangelie. En ik geef haar de communie, vrucht van Jezus' kruisdood en voorspijs van Gods nieuwe wereld, die van Jezus' verrezen leven en het echte geluk. In jouw lijden is Hij bij je. Hopelijk kun je voor jouw lijden kracht putten uit het zijne. Morfine verdooft. Hopelijk kan Hij je helpen om zo lang mogelijk te blijven voelen en de overgang naar het andere leven zo bewust mogelijk te ervaren.

Het is net een wip: de morfine en de verdoving aan de ene kant, het kruis en het voelen, maar ook lijden, aan de andere kant. Wat kies je? Wat is voor jou de juiste dosering, van het een en van het ander? Wat kun je aan? Kun je het nog aan? Heb je het er voor over?

Misschien wel het beste en mij dierbaarste gebed in ons getijdenboek, veelgeliefden, is dit: "Heer onze God, sterk ons door het lijden van uw Zoon om bereidwillig zoals Hij ons juk te dragen. Maak ons ontvankelijk voor zijn liefde die elke last verlicht."

Ja... zo is dat. Jezus heeft met zijn liefde de last van Johannes Chrysostomus, van Titus Brandsma en Frans van der Lugt verlicht. En Hij kan en Hij wil het ook voor jou, voor ons doen. Mogen wij het laten gebeuren. En laat mensen die jou eventueel geen warm hart toe dragen maar lekker in hun eigen sop gaarkoken. Bid maar voor ze en lach er maar om. Maar blijf jij lekker bij Hem, bij Jezus, daar zit je goed. En met Hem wordt alles anders. Amen.